

Mötesanteckningar för Libris utvecklingsråd

Mötesdatum och tid: 2024-03-19, kl. 12:30-15:30
Plats: Zoom
Närvarande: Karin Albinsson (Myndigheten för tillgängliga medier (MTM)), Stefan Andersson (Uppsala universitet), Olof Berge Kleber (Borås stad), Carina Bergman (Vitterhetsakademins bibliotek, Riksantikvarieämbetet), Johanna Berglind (Kungliga biblioteket), Miriam Björkhem (Kungliga biblioteket), Tuija Drake (Kungliga biblioteket), Daniel Forsman (Stockholms stadsbibliotek), Sara Kjellberg (Malmö universitet), Fredrik Klingwall (Kungliga biblioteket), Oskar Laurin (Kungliga biblioteket), David Södergren Medin (Kungliga biblioteket), Liliane Tunell (Borlänge bibliotek), Linda Vidlund (Sveriges lantbruksuniversitet)

§ 1. Mötet öppnas

Oskar Laurin öppnar mötet. En kort presentationsrunda av alla deltagare.

§ 2. Libris sök

Tuija Drake presenterar utvecklingsinsatsen Libris sök, se bifogad ppt.

Diskussion kring Libris sök:

- a. *Hur påverkas ni av nytt Libris sök? Vilken påverkan kan eller vill ni att nytt Libris sök kan ha? Vilken input vill utvecklingsrådet ge till utvecklingsinitiativet? Vad är viktigt att få med?*

Libris sök har låg påverkan på Stockholms stadsbibliotek, medan det kommer ha stor påverkan på MTM som bygger sin lokalkatalog mot Libris. MTM har en särskild överenskommelse med KB. Det nya tillgänglighetsdirektivet är ett annat område där myndigheterna samarbetar.

Utvecklingsrådet tyckte att det agila arbetssättet KB har valt verkar vettigt. Man framhäver vikten av arbetet med det mobila gränssnittet samt tillgänglighetsanpassningen. Att utvecklingsinitiativet gör att man kommer ifrån MRAC21-beroenden och att länkad data kan användas ansågs mycket bra och kan utgöra en grund att lyfta frågan om ett nytt utvecklingstänk kring länkad data.

Funktionalitet för referensuttag kom upp som viktigt för UH-biblioteken i ett nytt sök. MTM hoppas på en förbättring av visning av deras specialmedietyper.

b. Finns det intresse för LOPAC i framtiden?

Medlemmar lyfte att KB behöver ta signalvärdet i beaktande om man beslutar att inte integrera LOPAC-funktionalitet i Libris sök. Det kan dock vara bra om man faktiskt inte från KB:s sida ej vill erbjuda en sådan tjänst i framtiden att tydligt signalera det.

Det finns ett externt behov att ha en liknande tjänst i Libris framöver. Idag finns samsökningstjänster på regional nivå fortfarande kvar. Det hade varit bra att kunna hänvisa till Libris istället. Även en cirkulationstjänst har efterfrågats, men man ser svårigheterna vad gäller det. En sökmodul är en annan sak, men båda tjänsterna hade varit effektiviseringar och skulle spara pengar för många bibliotek.

Mycket av bibliotekens bestånd saknas i Libris. Så länge det är så har de liten nytta av LOPAC. Man ser ändå det som positivt att möjligheten finns. Det finns varningssignaler om sämre ekonomiska tider, så det vore synd att avveckla idén.

Genom att ta bort lokala kostnader skapar man dock andra nya beroenden. Resurser behöver samlas centralt på något vis. Frågan om vilka pengar som idag finansierar Libris kom upp samt möjligheterna i att tydliggöra samordningsuppdragets styrning och finansiering.

c. Vilka tankar väcker frågan om tjänstens namn hos er?

I och med arbetet med Libris sök har ett eventuellt namnbyte tagits upp på KB. Namnet Libris syftar till många olika saker och säger i sig inte så mycket om vad ett sökgränssnitt är.

Utvecklingsrådet tycker inte att det är värt att sätta tid på ett namnbyte, utan tycker att Libris är ett väletablerat namn och ett starkt varumärke som inte bör ändras lättvindigt. Har man som ambition att bredda tilltalet kanske det kunde vara befogat, men då måste man veta vad man vill så att det inte bara blir förvirrande.

§ 3. Metadatastrategifrågor

Presentation av Fredrik Klingwall, Miriam Björkhem och Johanna Berglind. Bifogad ppt.

a. Metadatastrategi

Sedan utvecklingsrådets senaste möte har Fredrik Klingwall börjat arbeta som verksamhetsstrateg för metadata på KB. Han ingår i ledningsgruppen för Avdelningen för insamling och metadata. Han har en lång bakgrund inom Libris och har arbetat bland annat med systemadministration, kundsupport, frontend och var involverad i Libris XL-projektet med övergången till BIBFRAME. Sedan 2019 arbetade han även deltid i KB-labb. I den nya rollen handlar det om att lära känna de olika delarna som rör metadata på KB, även de som inte berör Libris.

Det finns idag en intern metadatapolicy på KB och framöver vill man arbeta med olika riktlinjer kopplade till denna, exempelvis gällande länkad data. Man vill även ha en mer

publik policy framöver. Visionen framåt handlar mycket om återanvändningen av metadata och hur AI kan användas. Man vill fokusera på användbarhet och funktionalitet snarare än kvalitet.

Kartläggningar av nuläget visar på många transformationer som behöver förenklas för att få till bättre import/exporter. En normalisering pågår för att förenkla kategorisering. Även en förenklad export för systemleverantörer pågår och KB har bjudit in leverantörer till ett första möte i ett nytt leverantörsnätverk. Förhoppningsvis kommer detta att leda till att kravställningen förenklas framöver.

b. Postförsörjning och kompetensutveckling

Miriam Björkhem sammanfattar vad som kom upp under förra mötet samt delger några synpunkter från ett antal specialbibliotek som skickades in i efterhand. Där framkom exempelvis att det inte bara handlar om att återanvända metadata, utan även att berika med det unika.

Det finns fortfarande ett stort behov av utbildning och kompetens som KB inte kan och kanske inte ska lösa allena. Grundkurserna i Libris och katalogisering som KB idag erbjuder behövs för att kunna se till att Librisanslutna bibliotek ska ha den grundkompetens som krävs och framgår i överenskommelsen mellan biblioteket och KB. Det finns ingen planering för övriga utbildningar.

Det är viktigt att fortsätta förtydliga roller och uppdrag. Utvecklingsrådet poängterar att det behövs en plan kring kompetens framöver och att KB borde facilitera en samverkan inom Libriskollektivet kring frågan. En kompetensförsörjningsplan för Libriskollektivet efterfrågas.

c. Statistik

Tendenserna för primärkatalogisering 2023 liknar tidigare år. De flesta organisationer behöver inte primärkatalogisera i någon större utsträckning medan ett fåtal står för den största insatsen. Det skiljer sig inte mellan olika bibliotekstyper, de stora inom sin organisationstyp är de som gör mest. Det var något fler aktiva organisationer 2023 än 2022, vilket kan bero på att väldigt många gått grundkurs i katalogisering under 2023.

KB behöver fördjupa sig i statistik kring användningen i Libris och undersöka vad mer som görs och av vilka, samt vad som katalogiseras. Efter det kan man titta på effektiviseringar, ändrade rutiner, praxis och möjliga samarbeten.

Medlemmarna i rådet ser ett behov av samarbetsformer kring katalogiseringskompetens och ser att KB borde facilitera processen. Det borde finnas möjligheter att dra nytta av de stora organisationerna samt den specialkompetens som finns i kollektivet. Det kanske skulle gå att bygga vidare på de miljöer som finns, på de starka klustren. Samfinansiering vore också

något att titta på. Alla möjligheter till automatisering är bra, men automatisering kommer inte att lösa allt. Exempelvis retrokatalogisering, som är en viktig del även framöver, kan vara svårt att lösa med återanvändning av metadata.

d. E-pliktsflöden

Efter att KB haft ett webinarium kring E-pliktsflöden har några universitetsbibliotek kontaktat KB om en önskan att fortsätta samtal kring riktlinjer. De skickade även med förslag på sådant de tycker borde/inte borde finnas i webbsök. De vill genom detta möjliggöra bättre sökningar med mindre ”skräp”.

Ett nästa steg kunde vara ett nytt webinarium med utgångspunkt i detta. Enligt enkäten för Libris sök svarade 40 % att de söker efter artiklar i tidskrifter, vilket var en av de saker i förslaget som man inte vill ha med. Det finns många olika perspektiv att ta i beaktande.

Utvecklingsrådet förespråkar möjligheten att kunna kryssa bort exempelvis e-plikt. Man anser KB borde koncentrera sig på filtreringsmöjligheter snarare än att ta bort saker ur katalogen. Man pekar på att e-plikten är en del av KB:s material och att KB bör bestämma vad man vill göra med sina poster. Webbsök riktar sig till användare och KB svarade att man inte nödvändigtvis behöver synliggöra allt där för egen del. Det handlar i stort sett om en presentationsfråga för användaren. Material måste gå att sorteras bort och därav är det viktigt att kategoriseringen i metadatan fungerar.

§ 4. Arbetet med stärkt samverkan

Oskar Laurin summerar arbetet med stärkt samverkan. Under våren 2024 ligger fokus och resurser på medieförsörjning eftersom man sett att de flesta utmaningarna ligger inom det området. Exempelvis kommer extra dialoger föras med de största folkbiblioteken under våren.

I december sker slutrapporteringen där KB kan visa på behövliga förändringar samt peka på nya områden man skulle behöva satsa på framöver. Utökade kostnader kommer att finnas med samt eventuella omfördelningar av resurser. Finansieringen kring samverkan är uppdelad efter att det nya uppdraget kring stärkt samverkan tillkom och det finns ett behov av att tydliggöra hur finansieringen sker, vilka medel som går till vad. En del av utvecklingen av Libris sök är finansierat av pengar från uppdraget kring stärkt samverkan.

§ 5. Nytt bibliotekssystem för KB

De system som ersätter bibliotekssystemen Regina och Aleph på KB är bibliotekssystemet FOLIO och sökgränssnittet VuFind, som bägge är baserade på öppen källkod. Systemen kommer att tas i bruk 2025. Anpassningen av FOLIO sker med avtal med leverantörer, men

integrationer mot Libris sker förmodligen internt. Man kommer att basera sitt grunddata på BIBFRAME, inte MARC21. Kopplingar mot Libris sök finns med i diskussionerna och så även LOPAC-frågan på sikt.

§ 6. Librisdag 2024

En Librisdag är planerad till 6 november i Stockholm. Det kommer att vara möjligt att delta även på distans.

§ 7. Avslut och nästa möte

Det verkar vara enklast att ha möten på zoom, men någon gång skulle det kunna vara lägligt att träffas. Exempelvis skulle man kunna träffas i anslutning till Librisdagen i höst och då ses dagen innan eller efter.

På nästa möte finns eventuellt en Beta av Libris sök att titta på. Ett annat ämne vi skulle kunna fortsätta diskutera är kompetensförsörjning och fördjupa oss kring tankarna om kompetenskluster och kompetensförsörjningsplan som kommit upp under dagens möte. Förslag på ämnen man vill lyfta kan mejlas till Libriskoordinatorerna Johanna Berglind och David Södergren Medin.

Nästa möte: 3 juni, kl. 9-12

Sekreterare

Johanna Berglind

Justeras av

Oskar Laurin

Nya Libris sök

– Libris utvecklingsråd 2024-03-19

Henrik Ardesjö, Tuija Drake

Vad?

- Libris sök är ett arbetsnamn för utvecklingen av den nya söktjänsten för Libris
- Syftet är att utveckla en ny söktjänst för Libris som på sikt kan ersätta dagens söktjänst
- INTE ett projekt. Utvecklingen genomförs inom ramen för det löpande utvecklingsarbetet på KB
- Utvecklingstakt anpassas efter KB:s gemensamma prioritering

Foto: Ann-Sofie Persson/KB

Syfte och mål

- Syftet med Libris sök är att tillhandahålla en samlad ingång till bibliotekens samlingar och på ett effektivt och enkelt sätt möjliggöra för målgrupperna att söka, hitta och ta del av material
- Med en modern söktjänst kan KB
  - Uppnä en utvecklings- och förvaltningsbar plattform som möter dagens krav på säkerhet, tillgänglighet och användarvänlighet
  - Minska beroendet till formatet MARC21 och i stället visa effekten av länkade data
  - Gynna övrig utveckling av sökning och informationsmodellering i Libris som i sin tur har en effekt hos alla tjänster som använder sig av Libris som infrastruktur

Varför?

- Söktjänsten libris.kb.se är en av KB:s mest använda tjänster, med över 10 000 unika besökare dagligen och ett viktigt arbetsverktyg för både bibliotekarier och andra användare
- Den har inte utvecklats på flera år och motsvarar därmed inte aktuella och framtida användarbehov
- Den är även en av de tjänsterna som belastar driften mest
- Den är baserad på formatet MARC21 som utgör en onödig komplexitet för den övriga Libris-infrastrukturen och -praxis
- Den synliggör inte vinsten som har åstadkommit med länkade data i den övriga Libris-infrastrukturen
- Den uppnår inte kraven av tillgänglighet enligt lagen om tillgänglighet till digital offentlig service (DOS)
- KB arbetar för att så långt det är möjligt använda länkade data som metod i all hantering, lagring och tillgängliggörande av metadata

Vem?

- Utvecklingen utförs av utvecklingsteamet Team grön med förstärkning med resurser för UX, AD, drift, metadata och Formatteamet
- Produktägare för utvecklingsinsatsen är produktledaren och utvecklingsledaren för Libris
- Samverkan sköts av Libriskoordinatorerna och produktägarna
- Kommunikation sköts av Libriskoordinatorerna och produktledaren tillsammans med kommunikatörer
- Arkitekturen stäms av med KB:s IT-arkitekter
- En intern referens-/testgrupp med representanter från olika delar av KB är knuten till utvecklingen
- Samordningsgruppen Librissamordning KB agerar som styrgrupp

Hur?

- Utvecklingen utförs iterativt, parallellt med andra utvecklingsbehov
- Uppdelat i flera betaversioner. Beta är en version som inte ännu färdigställts och testats fullt ut.
- Den första betaversionen är planerad att innehålla den mest grundläggande funktionaliteten för sökning
- Beta för beta byggs funktionaliteten ut
- Utvecklingen utgår från behov och feedback som kommer genom research och testning
- Testningen kommer att utföras kontinuerligt av de personer som har fått det som uppdrag
- Libris webbsök är fortsatt den primära söktjänsten tills vi är redo att byta ut den mot den nya söktjänsten

Foto: Maja Atterstig / KB

Vad är den inte?

- En exakt kopia av dagens söktjänst för Libris
  - Vi behöver våga ifrågasätta funktionaliteten i dagens lösning: vissa saker görs av gammal vana och i brist på bättre funktionalitet
  - Utgå från behoven i stället för lösningarna: det kan finnas smartare sätt att tillgodose behov än de vi är vana vid
- Färdig för användning inom kort
  - Att skapa en fullskalig söktjänst tar tid och ska inte hastas fram
- Perfekt
  - Även den nya söktjänsten kommer att ha sina brister; efter övergången till den nya lösningen kommer vidareutvecklingen av tjänsten att fortsätta för att säkerställa hanteringen av framtida behov

Foto: Per & Per Fotograf AB

För vem?

- Slutanvändare VS användare
  - För eget bruk, för annans bruk
- Prio
  - Den undersökande, studenten, allmänheten
  - Bibliotekarien, katalogisatören
- Stor bredd i erfarenhet av biblioteksväsendet

Bibliotekslagen säger

Ändamål

2 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att **bidra till kunskapsförmedling** och fri åsiktsbildning.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska **främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt**. Biblioteksverksamhet ska finnas **tillgänglig för alla**.

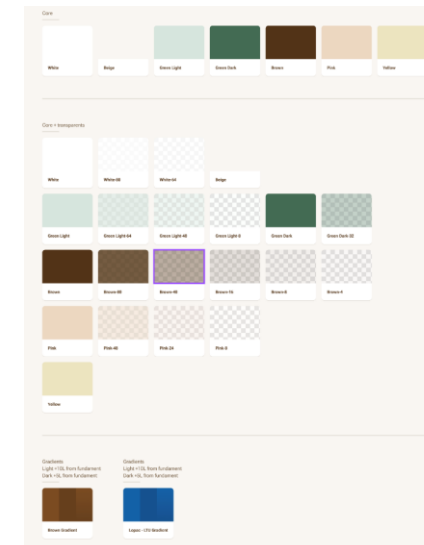
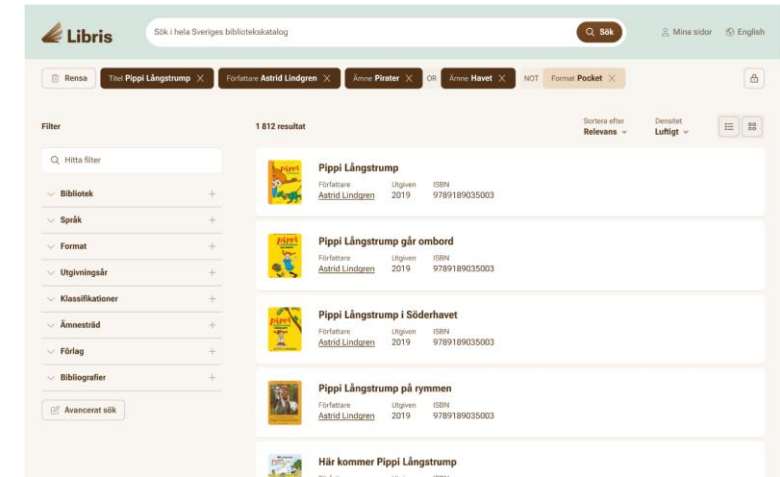
Prioriterade grupper

4 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information.

 <h3>Den undersökande</h3> <p>SYFTE Forskare och journalister som ofta har behov av att gräva djupt med många olika skärningar för att hitta rätt material. Ibland bara ute efter referenser.</p>	 <h3>Studenten</h3> <p>SYFTE Studenter som ofta har behov av att gräva djupt med många olika skärningar för att hitta rätt material. Ibland bara ute efter referenser.</p>	 <h3>Allmänheten</h3> <p>SYFTE Detta är vår bredaste grupp som kan komma i alla åldrar och med väldigt olika intressen och behov. Gemensamt är att dem i slutändan vill hitta en bok att låna.</p>
 <h3>Den funktionsvarierade</h3> <p>SYFTE Den funktionsvarierade vara någon av alla de övriga användartyperna, med den gemensamma nämnaren att dem kan behöva extra tydlighet eller stöd kring tjänsten.</p>	 <h3>Bibliotekarien</h3> <p>SYFTE Kommer i många former, med olika behov och kunskapsnivåer men deras gemensamma huvudsyfte är att hjälpa låntagare att hitta det dem söker.</p>	 <h3>Katalogisatören</h3> <p>SYFTE Hjälper till att strukturera allt innehåll och data i biblioteken. Använder sök-tjänsten mycket för att kontrollera att allt är korrekt. Använder separat tjänst för katalogiserandet.</p>

Identitet

- **Kärnvärden: enkel, pålitlig och kraftfull**
- Design vi testat för att uppnå detta genom att vara:
  - inkluderande
  - trovärdig
  - stabil
  - tillåtande
  - för alla
  - hela Sveriges bibliotekskatalog
- Med ambitioner att vara:
  - Välkomnande
  - Funktionell
  - Tillgänglig
  - Enkel men kraftfull
  - Tidlös men modern

Ambition för Beta 1

Första betaversionen är tänkt att bestå av följande funktioner:

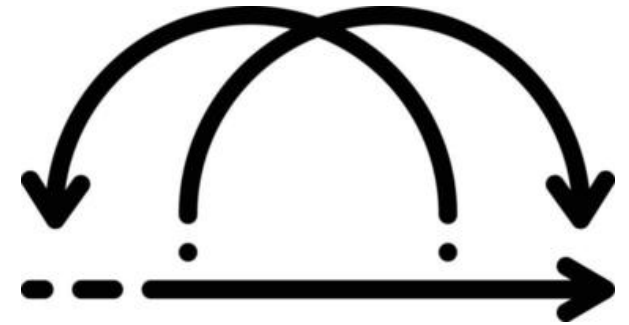
- Sökning med möjlighet till att förfina sitt sök
- Sökresultatlista med möjlighet att klicka vidare till mer information om ett objekt plus bestånd
- En rudimentär startsida, hjälptexter och stöd för olika språk (svenska och engelska)
- En ny arkitektur som går direkt mot Libris XL (QA-miljön) i realtid
- Anpassning till mobiler och läsplattor
- Tillämpning av kraven enligt dataskyddsförordningen (GDPR) och tillgänglighet (WCAG) för att uppnå Lagen om tillgänglighet till digital offentlig service (DOS)

Den första betaversionen är planerad till den 29 maj

Ambition för Beta 2-5

- Tidsplaneringen för de efterföljande betaversionerna är beroende på KB:s gemensamma prioritering för utveckling
- Utöver iterering av redan byggd funktionalitet kommer inputen från var betaversion att påverka ambitionen för efterföljande betaversion
- För kommande betaversioner är bland annat följande, men ännu ej fastställda, funktioner planerade att ingå:
  - Lånestatus
  - Möjlighet att söka inom delmängder (Deldatabaser)
  - Mina bibliotek/inställningar
  - Referensverktyg
  - Navigering utifrån ämnesord och/eller klassifikation
  - Login
  - Fjärrlån
  - Låntagarbeställningar

Hur långt har vi kommit?

- Betamiljöerna uppsatta
- Pågående research av användarbehov
- Utveckling av frågespråk
- Pågående design av sök
- Förslag till grafisk profil
- Stöd för omslagsbilder
- Stöd för svenska och engelska
- Gränssnittet byggs på allteftersom andra delar i utvecklingen blir klara
- Påbörjad informationsmodellering av materialtyper
- Tekniska infrastrukturval: Libris XL som grund, gränssnittsramverk med mer

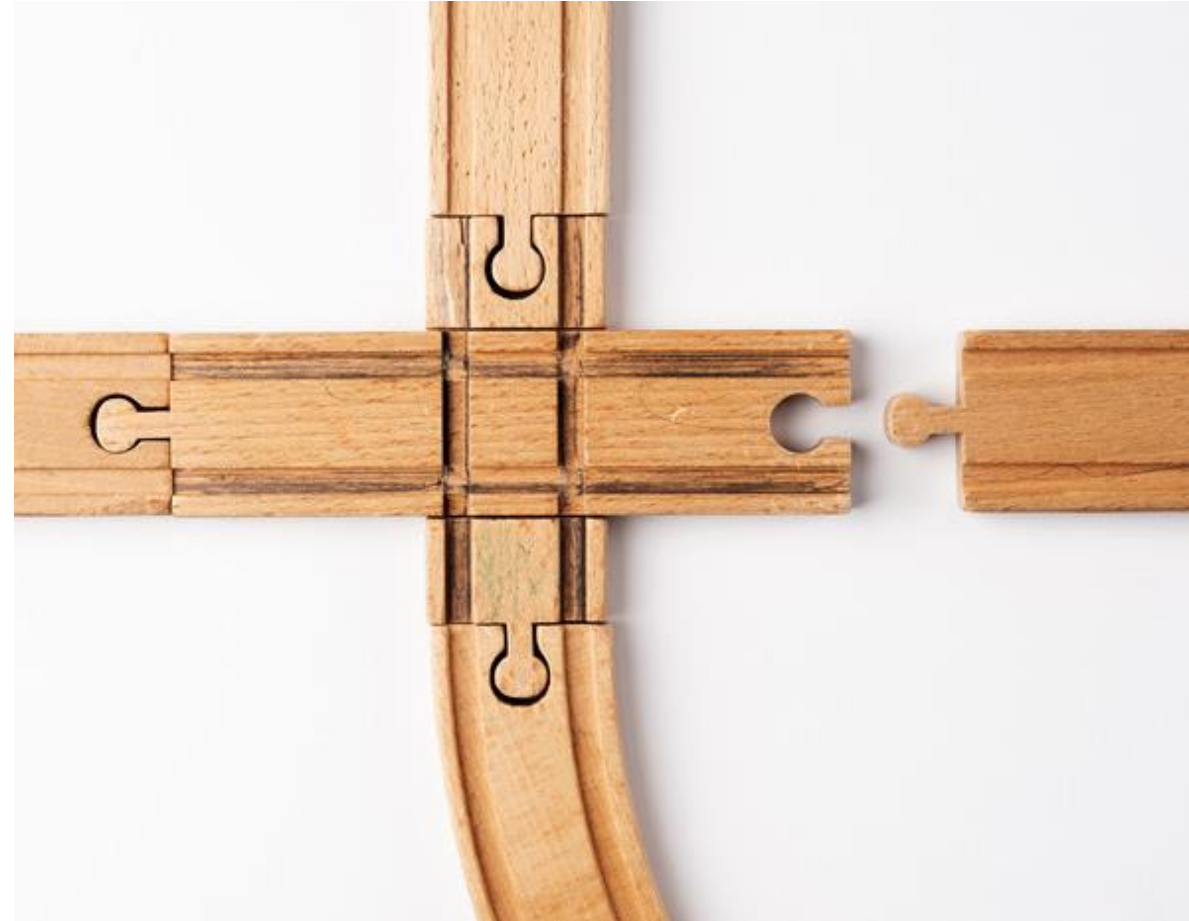
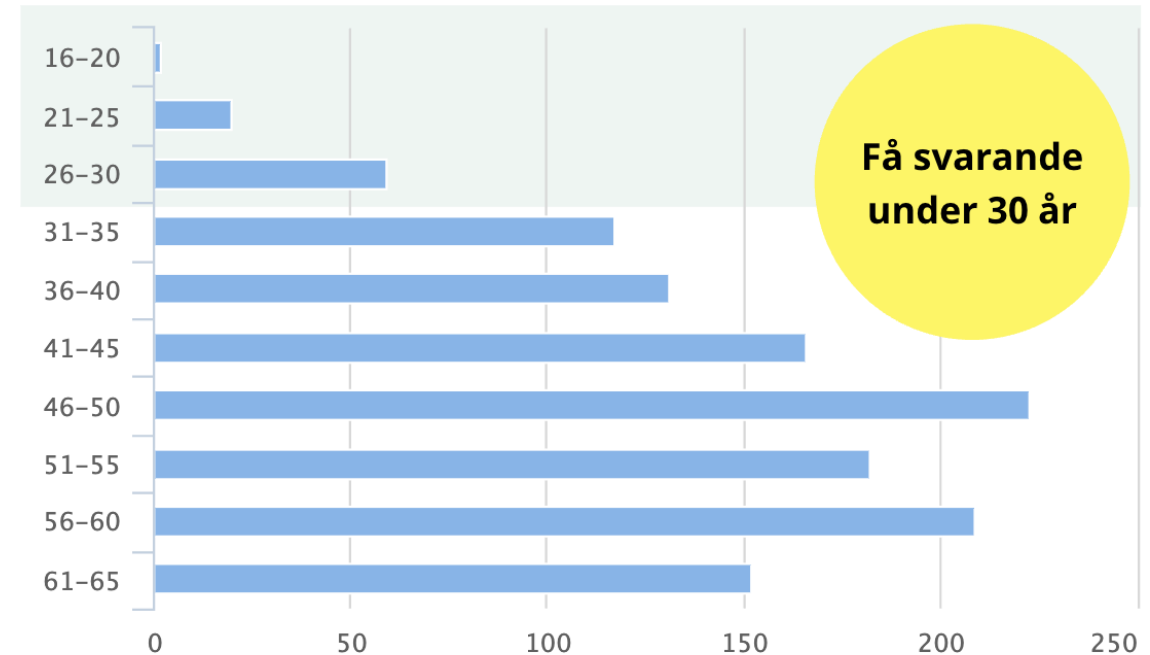

Foto: Maja Atterstig / KB

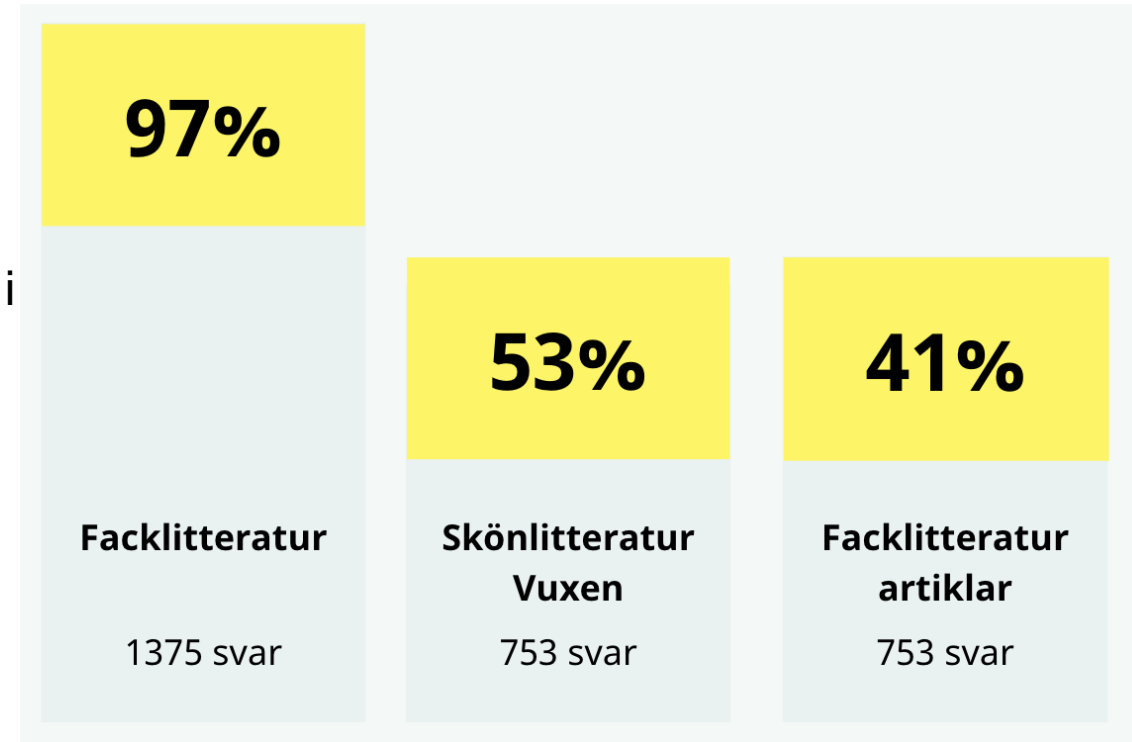
Användarinsikter

- Enkät – ca 1600 svarande
  - 57% av svar från biblioteksanställda
    - 38% folk, 29% lärosäte
    - Många katalogiserande, fjärrlånande, kundtjänst, förvärv
  - Ej bibliotekspersonal
    - Kulturarvssektor, utredare, andra professionella, entusiaster, förlag
    - Studenter med fler
- Majoriteten över 30 år
- Största kommunerna och de med de största lärosätena (och de med Libris som lokal bibliotekskatalog - LOPAC) bäst representerade
- Vi har utöver statistik fått massor med fritextsvar med behovsbeskrivningar
  - Libris är en viktig källa på flera sätt
- Möjlig bias i svar baserat på underlaget

Enkätanalys

- Majoriteten navigerar idag direkt till Libris
- 80% söker specifikt objekt, 14% utforskar
- Majoriteten använder Libris dagligen eller flera gånger i veckan
- Sökt material
  - 97% Facklitteratur
  - 53% Skönlitteratur
  - 41% Facklitteratur artiklar, 22% Skönlitteratur barn, 11% musik och noter, 6% annat, 4% kartor, 3% bilder, 3% video
- Oftast använt söksätt: 69% enkelt sök, 28% utökad sök, 2% boolsk, 1% ämnesvis
- Söker även på andra sätt så som efter digitalt material, äldre material, namnformer, olika språk med mer
- Siffror överensstämmer med framtagna statistik

Analys fortsättning

- Vanligast mål i dag: lokalisera var en viss bok finns att låna
- Önskad form
  - Fysisk 80%
  - Digital 19%
- Vad är viktigt? – Allt!
  - Men annars: titel, upphovsperson, år, språk, tillgång, identifikatorer, med mer
- De flesta använder idag en dator med extern skärm och inga hjälpmedel
- Mer än sök?
  - Beställa fjärrlån, utforskande, referenser, med mer
- Användarna är väldigt nöjda med dagens tjänst i mångt och mycket

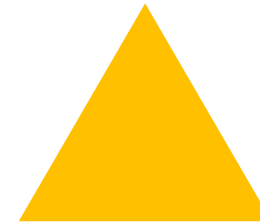
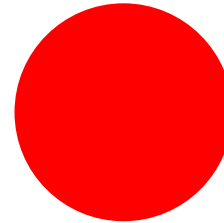

Önskad utveckling

- Bättre sök och bättre filter
- Bättre utforskande
- Olika typer av tillgång (exempelvis direktaccess)
- Funktionell
- Mobilanpassad
- Länkad data (speciellt vid serier med mer)
- Mer folkbibliotek i Libris
- Mer information i Libris, även extern
- Tydlighet vad som finns i Libris
- Statistik/data
- Metadataförbättringar
- Verk/hub eller andra sammanslagningar
- Bättre koppling till lokala bibliotekssystem
- Bevakningar, listor och egna inställningar
- Bättre referenshantering
- Rädsla för att funktionalitet inte prioriteras
- Delmängder i data (exempelvis bibliotek, samlingar, deldatabaser, med flera)

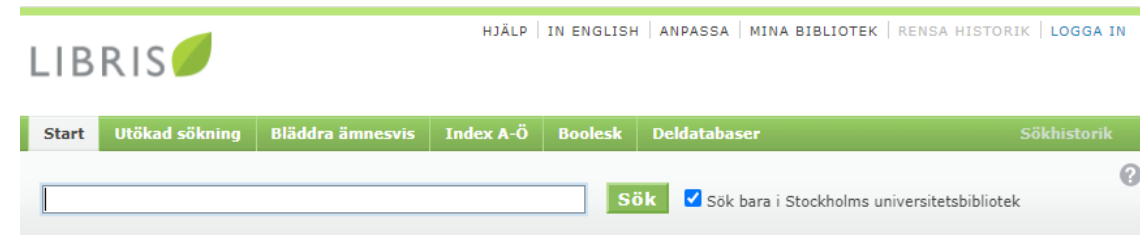
Informationsmodellering materialtyper

- Tydliggöra vad som finns i Libris, vad det är, och hur du får tag på det
- Koordinera gemensamma begrepp för bättre förståelse
- Definiera värdefulla ingångar och filter för användare

LOPAC

- Dagens söktjänst erbjuder möjlighet att använda Libris som lokal katalog (LOPAC) med en tekniskt enkel lösning
- Fåtal bibliotek använder dagens LOPAC-lösning
  - Två använder som sin egen bibliotekskatalog i dag (Stockholms universitetsbibliotek, ArkDes)
  - Sju använder för viss integrering mot sin lokala katalog (KB, Uppsala och Örebro universitetsbibliotek med flera)
- Frågan är om det fortsatt finns intresse att använda Libris söktjänst som en integrerad del i sin egen organisations infrastruktur
- Intresset hittills har varit litet eftersom
  - Historiskt bestånd saknas i Libris
  - En del e-resurser saknas i Libris
  - Det har inte funnits möjligheter att profilera enligt organisationens egen grafisk design

Vad ska den heta?

- Tillfälle att fundera över namnet: ska även den nya söktjänsten heta Libris?
- Att ta hänsyn till:
  - Libris bär 50 år av historia som samarbete och 25 år av historia som webbsök
  - Varumärkeshantering
  - För en potentiell användare är det inte uppenbart utifrån namnet att bedöma innehållet i tjänsten
  - Förväxlas med förlaget Libris
  - Det finns förutsättningar att använda Libris sök även för visning av andra typer av samlingar
  - Med ett nytt och mer generellt namn kan det bli enklare att skapa en tjänst som inte måste återspegla de värden eller funktioner som den tidigare tjänsten representerat och kan därmed även bli en språngbräda för bredare verksamhetsutveckling

50 år!
LIBRIS

Involvering & förankring

- Det är en utmaning att involvera en så bred användar- och intressentgrupp
- Libris utvecklingsråd för förankring på strategisk plan
- Kommunikationsplan framtagen
  - Kommunikation via kb.se/libris
  - Librisdag den 6 november
  - Med mer
- Behov av nya verktyg och sätt för att hantera dialog med så stor mängd användare och intressenter
- Den första betaversionen är tänkt att fungera som ett startskott för bredare involvering

Frågeställningar

- Vilken input vill utvecklingsrådet ge till utvecklingsinitiativet? Vad är viktigt att få med?
- Finns det intresse för LOPAC i framtiden?
- Vilka tankar väcker frågan om tjänstens namn hos er?
- Hur påverkas ni av nytt Libris sök? Vilken påverkan kan eller vill ni att nytt Libris sök kan ha hos er?

Metad战略ifrågor

- **Aktuella metad战略ifrågor, besök av Fredrik Klingwall**
- **Uppföljning på diskussion om postförsörjning, utbildningar mm**
- **E-pliktsflöden i Libris**

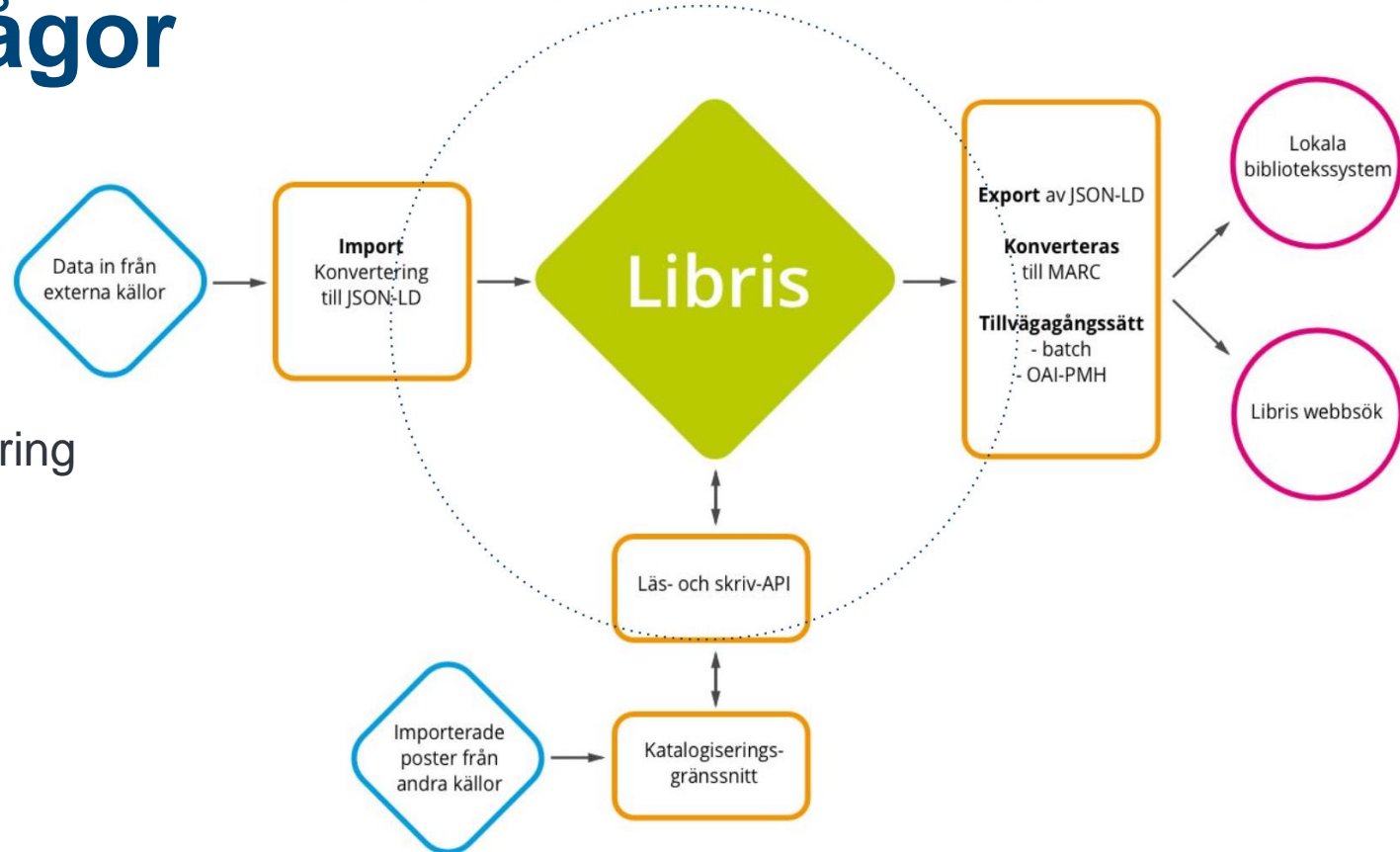
Aktuella metadatafrågor

- Metadatapolicy
  - Standarder
  - Återanvändning och automatisering
  - Länkade data
  - Koppling till användningsbehov
  - Öppenhet och transparens
- Utformande av riktlinjer
  - Exempelvis riktlinjer för länkade data

Forts metadatafrågor

- Tillgänglighet
- URN-NBN / Standard PID
- Dataflöden - Export/Import
- Normalisering/förenklad katalogisering

Libris metadataflöde

Libriskatalogen

- Teknisk infrastruktur för metadatahantering
  - Nationell bibliotekskatalog
  - En produkt KB driver och utvecklar i samverkan
-
- Katalogen ger samlad tillgång till metadata (bibliografiska, auktoritetsmetadata)
  - Effektiviserar arbetsprocesser
  - Stödjer allmänhetens informationsinhämtning
  - Stödjer forskning och fri åsiktsbildning

Libriskollektivets styrka är samarbetet. Central i Libriskatalogen är den metadata många kan dela. Infrastrukturen skänker också kontext för "lokal" metadata (unikt material).

”Den metadata många kan dela...”

Men Libriskatalogen består också av mycket annat.

Diskussionen om ”postförsörjning” (produktion av metadata genom antingen manuella eller automatiska metoder) behöver nyanseras och delas upp, efter olika materialtyper men också efter andra kategorier. (e-plikt, unikt material, annat)

Libriskollektivet samverkar kring Libriskatalogens innehåll.

*”Det är ... [så] ett specialbiblioteks katalogiseringsverksamhet är tänkt att fungera: att katalogisera litteratur/noter inom specialämnena och fylla katalogposterna med djup och detaljerad metadata, så att våra låntagare – med sina ofta specialiserade frågor och undringar – själva, eller med vår hjälp, har möjlighet att söka fram så mycket relevant material som möjligt.
(Musik- och teaterbiblioteket)*

KB:s utbildningar

Efterfrågade kurser:

Grundkurser

Fortsättningskurser

Specialiserade/skräddarsydda kurser t ex äldre tryck, grå litteratur

Ämnesord

Auktoritetsarbete

Klassifikation

Orientering i RDA/BIBFRAME för nybörjare mm.

”Både nyutbildade bibliotekarier - som bara fått en kort introduktion på utbildningen - och erfarna bibliotekarier kommer behöva kompetensutbildning om de ska arbeta med katalogiserings- och metadatafrågor och sökbarhet.”
(Riksdagsbiblioteket)

KB:s uppdrag

KB har inget eg uppdrag att utbilda.
Grundkurser styrs av Librisavtalen.

Vad gäller flera av de efterfrågade utbildningarna är det ofta specialbiblioteken som har kompetensen.
På KB finns varken kompetens eller resurser att skapa eller komplettera dessa katalogposter, än mindre undervisa.

KB arbetar strategiskt i aktiv samverkan med det allmänna biblioteksväsendet

Driva och utveckla Librissamarbetet

Vad: Driva och utveckla Librissystemen och Librissamarbetet

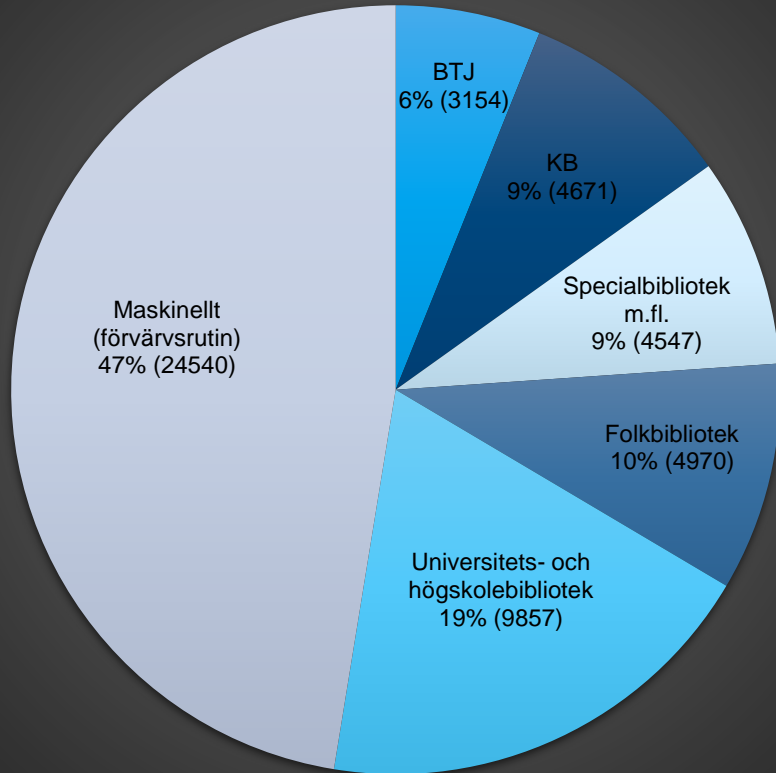
För vem: Det allmänna biblioteksväsendet, allmänheten samt interna verksamheter på KB

Varför: För att skapa en kostnadseffektiv infrastruktur och en samlad ingång samt för att stödja KB:s interna arbetsprocesser och system

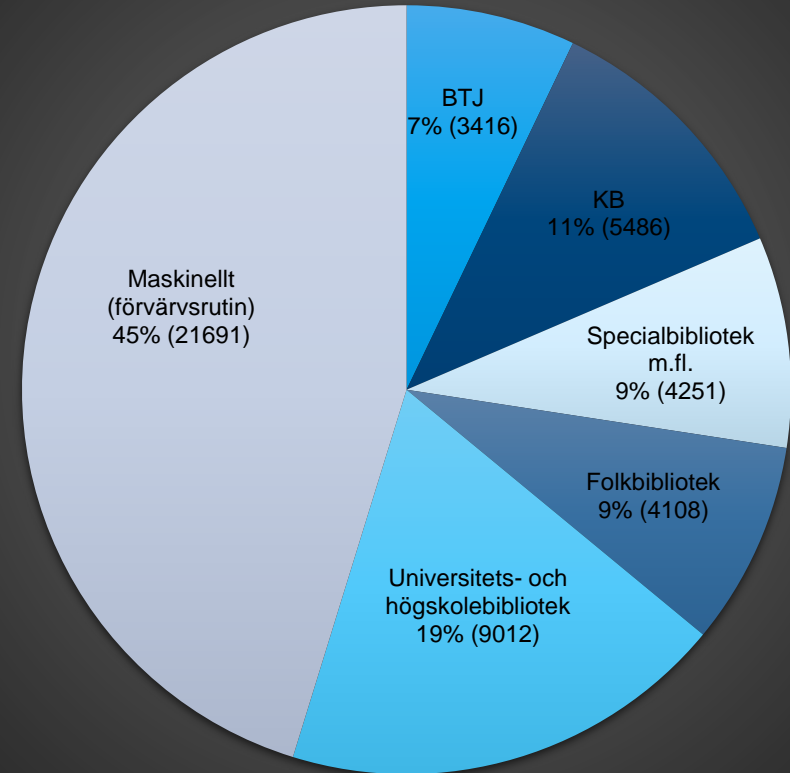
Statistik primärkatalogisering

- Några nedslag 2023
- Nästa steg

Nya poster: monografier 2022

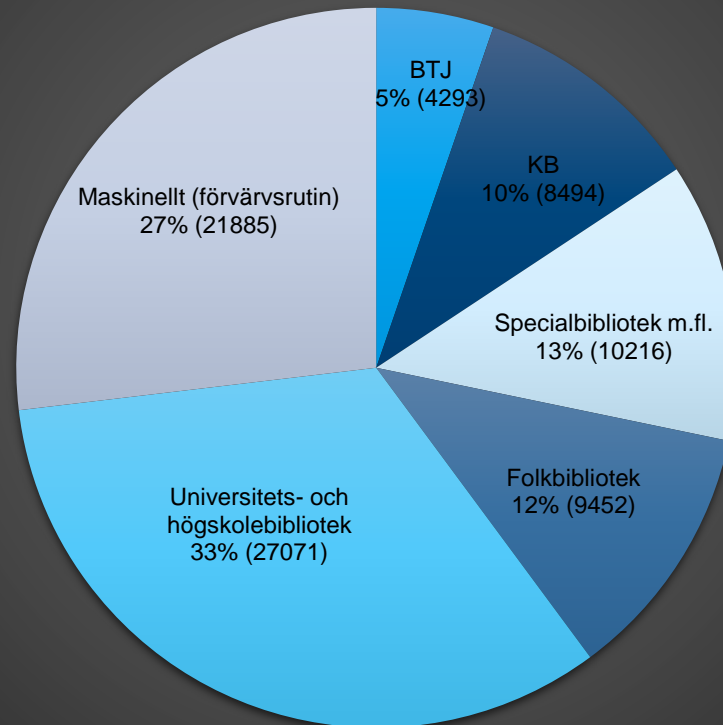

Nya poster: monografier 2023

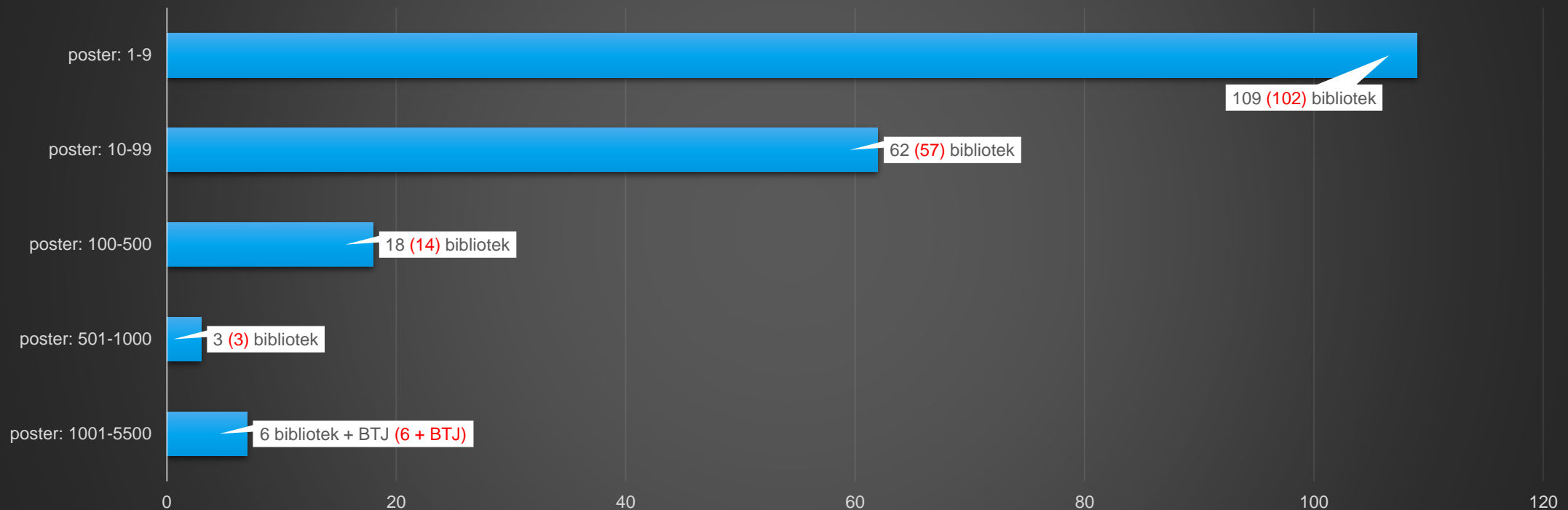
OBS endast primärkatalogisering/ny post ingår ovan. Inte ändring eller uppgradering av befintlig post, auktoritetsarbete et c.

Nya poster: monografier 2023 - skapade poster + importerade poster

Biblioteken kan ha olika metod för att skapa poster som importerar från annan källa. Antingen importerar man en post och utgår från den eller så utgår man från posten i annan källa, men skapar en helt ny post i Libris.

Manuellt skapade poster/organisation: monografi 2023 (2022)

- 20 org. som skapade 1-9 poster är även BTJ-bibliotek
- Importerade poster är inte inräknade här (ej heller ändringar på befintlig post)
- Organisationer (ej antal sigel)

Universitetsbibliotek (40 org., 115 sigel)

KB (1 org., 3 sigel)

Special-, musei-, sjukhus-, myndighetsbibliotek
(67org., 123 sigel)

Folkbibliotek
(118 org., 124 sigel)

Nästa steg:

- **Ta fram siffror för annat än monografier**
  - **ex. andra medietyper**
- **Undersöka andra flöden**
  - **ex. ändringar på befintliga poster (och beståndsregistrering)**
- **Titta bakom siffrorna**
  - **ex. vad katalogiseras? Vad behöver göras manuellt med poster som kommit in på maskinell väg?**
- **Hur och vad kan vi effektivisera? Ex. gällande:**
  - **Rutiner**
  - **Praxis**
  - **Utveckling**
  - **Samverkan!**

Fler bra synpunkter från specialbiblioteken (1)

- Förtydliga termer som "postförsörjning", "automatisering" och "katalänkning"
- Behovet av katalogiseringskompetens kvarstår absolut, inte minst för att förstå flödena
- KB:s katalogsupport (och systembibliotekarier) behöver ha tillräckligt med resurser för att kunna stödja
- Det rör sig om en skala primärkatalogisering – importera poster och utföra omfattande handpåläggning – bestandsregistrering

Fler bra synpunkter från specialbiblioteken (2)

- Stäm av med andra projekt på KB, som exempelvis Nationellt ramverk för bevarande och gallring
- Ta med katalogiseringens logik i system- och tjänsteutveckling. Det måste finnas ett samarbete mellan katalogisatörer och systemutvecklare, annars finns risk att metadatahantering av just bibliografisk information blir svårare
- Synpunkter på länkning och återanvändning av data vs unikt material
- Synpunkter på kurser online och/eller fysiskt

E-pliktsflöden i Libris

- Webinarie 6/2 2024
- Genomgång av befintliga flöden för e-plikt i Libris
- Över 230 anmälda, cirka 150 deltagare under själva webinariet
- Inspelning tillgänglig i efterhand för anmälda deltagare
- Utvärdering och återkoppling ("Så funkar det")
- Uppdatering e-pliktssidor i Metadatabyrån
- Nästa steg?

Input från universitets- och högskolebibliotek

Detta material **bör inte** generera poster i Libris

- Artiklar i tidskrifter, artiklar i konferensvolymmer etc.
- Podcasts, informationsmaterial och annat icke-bokliknande material
- Filmer och annat material från sociala medier
- Webbssidor och nyhetsartiklar på webbssidor

Detta material **bör** generera poster (förutsatt att metadatakvaliteten är ok)

- E-böcker och bokliknande publikationer: Rapporter, avhandlingar, utredningar, hela konferensvolymmer och liknande.

Det bör även göras en retrospektiv gallring av e-pliktsposter i Libris så att materialtyper som inte längre genererar e-pliktsposter inte heller har äldre poster.

Hur går vi vidare?

- Responser från specialbiblioteken och E-pliktsfrågan konkreta exempel där vi fått respons, delvis via er
- Hur ska vi ta vidare diskussionen om det övergripande metadataarbetet?
- Vilken nivå på diskussionen i utvecklingsrådet?

